

trament la producció normativa dels poders públics fóra inconstitucional. El que el legislador central no pot fer és desconèixer el mandat constitucional que indica un camí contrari al monolingüisme imperant fins a la fi del franquisme.

II.2. TRIBUNAL SUPREM I DIRECCIÓ GENERAL DELS REGISTRES I DEL NOTARIAT

Jaume VERNET I LLOBET

Catedràtic de dret constitucional
Universitat Rovira i Virgili

Agustí POU I PUJOLRÀS

Professor de llenguatge jurídic
Universitat de Barcelona

El comentari d'aquesta *Crònica* abasta de gener a juny de 1997, segons l'ordenació de les sentències i resolucions que publica l'editor Aranzadi. Les decisions de l'actual període no presenten problemes nous, encara que sí un canvi de perspectiva significatiu en un tema prou ressenyat en aquesta *Crònica*. Les qüestions debatudes són ja conegudes pels seguidors de les nostres cròniques, tot i que d'una rellevància molt discutible: funció pública i marques pel que fa al Tribunal Suprem i els habituals problemes referents als noms de font pel que fa a la Direcció General de Registres i Notariat. Potser les dues sentències del Tribunal Suprem que desperten major interès són la sts de 15 d'abril de 1997 i la sts de 2 de juny de 1997, encara que l'interès no se centra en l'argumentació del Tribunal, sinó en els supòsits plantejats.

En la primera es resol, tot estimant parcialment el recurs de cassació interposat, un litigi nascut en una població catalana entre una funcionària municipal i la corporació local que li va obrir un expedient disciplinari que acabà en sanció. La curiositat del cas, i posterior enuig, esdevé quan l'advocat a qui la funcionària encomana el cas sollicita que se li notifiqui novament la resolució al·legant la indefensió que li produeix no comprendre el seu contingut per estar redactat en llengua catalana, a la qual cosa el Tribunal Suprem, tot apreciant la vulneració de l'art. 24, accedeix i ho utilitza com a argument per cassar la sentència d'instància. Certament és aberrant, d'una banda, la utilització matussera de la qüestió lingüística per allargar

l'execució d'una resolució, ja que l'estimació del motiu de cassació suposa la caiguda en cadena de la sentència d'instància i de la resolució administrativa sancionatòria amb l'obligació de l'ajuntament de traduir al castellà la mateixa resolució sancionatòria, sobre la qual no hi ha hagut cap pronunciament. I, d'altra banda, és també del tot criticable que el Tribunal Suprem desconegui la realitat social on es planteja el supòsit de fet i aboni que una funcionària i el seu advocat puguin emparar-se en l'allegat, tampoc comprovat, desconeixement de la llengua pròpia i oficial a la Comunitat Autònoma. Sembla un error que el Tribunal avalí la tria d'un lletrat català que se sostreu al principi de doble oficialitat vigent a Catalunya i que, a més a més, es declara incompetent (des de la perspectiva lingüística) per defensar el seu client que, a la vegada, pel lloc de treball que ocupa, funcionària d'un ajuntament català, hauria de disposar d'un nivell suficient de coneixement de la llengua catalana.

En la segona, la de 2 de juny de 1997, el Tribunal Suprem desestima la pretensió, tot confirmant l'acte administratiu impugnat. Aquest era l'acord del Consell General del Poder Judicial pel qual es convocaven places de magistrats suplents i jutges substituïts, en el qual no es preveia el coneixement de l'euscar, cosa que animà el Col·legi d'Advocats del Senyoriu de Biscaia a impugnar, sense èxit, l'esmentat acord. Aquesta és la primera sentència, substanciada davant del Tribunal Suprem, segons en tenim constància, en què la reclamació no és per l'exigència de capacitació lingüística en llengua basca, sinó, ben al contrari, perquè manca justament el requisit o mèrit citat en unes determinades convocatòries, la qual cosa podria marcar un punt d'inflexió en la determinació de les bases de les convocatòries destinades a cobrir llocs de treball, dins la funció pública, a Euskadi. Tanmateix, l'argumentació del Tribunal resol el cas plantejat sobre la base d'una pretesa contradicció interpretativa entre dues lleis orgàniques: la Llei orgànica del poder judicial i l'Estatut d'autonomia d'Euskadi, la qual cosa no porta enlloc i, per això, desestima la impugnació.

*Sentència del Tribunal Suprem de 3 de febrer de 1997, Sala 3a, Secció 7a.
Ponent: Manuel Goded Miranda. Rep. Ar. 923.*

Aquesta Sentència reprèn la problemàtica creada per l'adopció del denominat ARCEPAFE (*Acuerdo regulador de las condiciones de trabajo del personal de la Administración foral de Euskadi*) com a reglament de personal per part de diversos ajuntaments del País Basc (per al període ressenyat, vegeu també les sts de 10 de febrer i de 28 de febrer en el Repertori Aran-

zadi núm. 1409 i 1531). En el marc d'aquest conflicte ja vàrem ressenyar les sentències del Tribunal Suprem de 7 de novembre i de 22 de desembre de 1995, en les quals s'impugnava l'exigència de l'èuscar per als llocs de treball no vinculats directament amb l'ús de la llengua autonòmica pels ciutadans (vegeu el núm. 27 d'aquesta REVISTA, pàg. 264-265).

L'advocat de l'Estat impugna ara el títol VII de l'ARCEPAFE, que sota l'epígraf «*Del ejercicio de los derechos lingüísticos de los empleados públicos forales*», comprèn dos capítols: el primer dedicat als drets lingüístics i el segon a l'assistència a cursos d'aprenentatge i perfeccionament de l'èuscar. En la demanda formulada davant el Tribunal Superior de Justícia del País Basc, el representant de l'Administració de l'Estat va argumentar que aquesta regulació excedia dels límits de la potestat reglamentària i de l'autonomia negociadora de les entitats locals i contradeïa normes legals superiors. Aquesta argumentació fou rebutjada per la sentència d'instància, que va considerar que els aspectes lingüístics recollits per l'Acord poden ésser objecte de negociació a nivell municipal i no suposen cap contradicció amb la Llei bàsica del Parlament Basc 10/1982, de normalització de l'èuscar, ni amb el Decret 250/1986, de 25 de novembre, de normalització de l'ús de l'èuscar a les administracions públiques de la Comunitat Autònoma, en el qual s'indica, a l'art. 1.2, el dret d'opció i de relació dels ciutadans amb l'Administració, al qual correspon que els poders públics dictin les mesures oportunes perquè l'èuscar sigui llengua de servei i de treball. Ultra això, l'art. 2.a del Decret fixa, dins de l'àmbit d'aplicació de les administracions de la Comunitat Autònoma, les entitats locals.

En el recurs de cassació s'alleguen, en relació amb aquest punt, la vulneració dels articles 3, 14 i 139 de la CE i l'article 6 de l'Estatut d'autonomia del País Basc per l'anterior sentència desestimatòria. Com a origen concret de les infraccions jurídiques denunciades, el recurs apunta la manca de previsió de cap tipus d'ajut o compensació horària per al perfeccionament del castellà —paral·lelament al que s'estableix per a l'aprenentatge de l'èuscar—; ommissió que considera incompatible amb la condició del castellà com a única llengua oficial respecte de la qual es predica el deure de coneixement per part de tots els ciutadans. Complementàriament, s'argumenta que la no-fixació d'un límit a les possibles despeses municipals per aquest concepte (l'Acord únicament subordina l'abonament dels cursos seguits a la justificació documental d'haver-los realitzat) suposa una ruptura dels principis rectoris del pressupost.

La Sentència del Tribunal Suprem no entra en la qüestió substantiva i es limita a rebutjar el motiu de cassació perquè els aspectes lingüístics no foren debatuts en el procés d'instància des de la perspectiva legal apunta-

da. Cal fer constar, no obstant això, que tant la regulació del règim estatutari dels funcionaris locals (art. 19 de la LMRFP i art. 4 i 22.2.i de la LRRL), com les respectives lleis autonòmiques de normalització lingüística, possibiliten la realització d'una certa política municipal respecte dels drets i deures lingüístics dels funcionaris (la qüestió ha estat estudiada per Jaume Vernet i Llobet a «La valoració dels coneixements de la llengua catalana en l'accés a la funció pública local», REVISTA DE LENGUA I DRET, núm. 17, 1992, espec. pàg. 114-127). En aquest sentit, la previsió d'incentius econòmics als funcionaris municipals que freqüentin els cursos d'èuscar té com a fonament el mandat estatutari de normalització de l'èuscar, que també vincula l'Administració local de les comunitats autònomes bilingües. A més, cal destacar la repercussió directa que, en aquest nivell, té la formació lingüística dels funcionaris per garantir el dret dels ciutadans d'usar les dues llengües oficials. Dit això, només resta advertir l'actitud obstructionista de l'advocat de l'Estat, que a pesar de la doctrina clara de la src 46/1991 —la qual limita molt la possibilitat de seguir invocant els art. 3, 14 i 139 de la CE en relació amb aquest tipus de normes—, persisteix a recórrer les mesures destinades a afavorir la normalització de la llengua basca en l'àmbit local.

*Sentència del Tribunal Suprem de 28 de febrer de 1997, Sala 3a, Secció 3a.
Ponent: Fernando Cid Fontán. Rep. Ar. 1531.*

En el recurs d'apel·lació interposat per l'entitat Ediciones Anaya SA s'examina la compatibilitat entre la marca proposada per la recurrent «Xilgaro» i la marca registrada «Jilguero», a la llum de la prohibició d'inscriure en el Registre de la propietat industrial marques semblants fonèticament o gràficament que puguin provocar confusió en el mercat (art. 124.1 de l'Estatut de la propietat industrial). La sala del concili administratiu del Tribunal Superior de Justícia de Madrid va apreciar la similitud entre les dues marques esmentades, sobretot en tractar-se de productes del mateix tipus (classe 16 del Nomenclátor). El Tribunal Suprem afegeix que «*además, el peligro es mayor porque Xilgaro en la lengua propia de la Comunidad Gallega significa Jilguero, de donde se desprende que además del fonético tiene idéntico significado al menos para una parte del territorio nacional, lo que añadido a la relación entre las áreas comerciales de ambas, conlleva grave riesgo de confusión entre ambas marcas*» (FJ 3).

Sentències del Tribunal Suprem de 7, 22 i 28 d'abril de 1997 (Ponents: Claudio Movilla Álvarez, Segundo Menéndez Pérez i Óscar González González, respectivament), Sala 3a, Secció 3a. Rep. Ar. núm. 3070, 3342 i 3350.

El problema de la similitud entre les denominacions de certes publicacions periòdiques gallegues i la marca inscrita *La Voz de Galicia* reapareix en les tres sentències recollides, amb termes pràcticament idèntics (vegeu el comentari a la Sentència del Tribunal Suprem de 12 de gener de 1995, Sala 3a, Secció 3a, Rep. Ar. 463 de 1995, en el núm. 25 de la REVISTA DE LENGUA I DRET). El Tribunal Suprem confirma la compatibilitat amb la citada de les marques *A Voz de Santiago*, *A Voz de Ourense* i *A Voz de Lugo* en apreciar que, al marge dels vocables comuns *voz* i *de*, les altres dues paraules tenen una virtualitat diferenciadora suficient per evitar el risc de confusió dels consumidors. Especialment la referència geogràfica que, a part de les diferències fonètiques i ortogràfiques observables, indica l'àmbit territorial més reduït d'atenció informativa. En canvi, en cap d'aquests pronunciaments l'òrgan jurisdiccional no ressalta com a tret identificador l'idioma gallec, enfront de l'escriptura en castellà de la marca originària.

Sentència del Tribunal Suprem de 15 d'abril de 1997, Sala 3a, Secció 3a. Ponent: Gustavo Lescure Martín. Rep. Ar. núm. 3956.

Aquesta resolució s'origina en un expedient disciplinari seguit contra una funcionària municipal de l'Ajuntament de Sant Just Desvern (escrit incorrectament «San Justo Desvern» a la Sentència), que finalitzà amb una resolució sancionatòria. La funcionària, que durant la tramitació de l'expedient havia assumit la seva pròpia defensa, va encomanar la seva representació a partir d'aquell moment al lletrat G.R. Com a primera mesura, l'advocat va sol·licitar que se li notifiqués novament la resolució traduïda a l'idioma oficial de l'Estat, al·legant «*la indefensió que me produce desconocer su exacto contenido*», amb la suspensió simultània del termini per interposar recurs de reposició. En contra de la resolució de la Corporació municipal de 18 de desembre de 1992, denegatòria de la suspensió sol·licitada, l'interessada va interposar un recurs davant el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya fundat en la Llei 62/1978, de protecció jurisdiccional dels drets fonamentals, aduint la infracció dels articles 14 i 24 de la Constitució, en relació amb l'art. 3 de la norma fonamental. El recurs fou desestimat.

En la instància cassacional, on es reiteren els mateixos arguments, el Tribunal Suprem elimina preliminarment l'al·legació de l'art. 3 CE, ja que

el precepte no conté un dret fonamental directament accionable per la via de la Llei 62/1978 que pugui constituir l'objecte d'un procés d'aquest tipus.

Quant a la violació del principi d'igualtat de l'art. 14 CE, l'advocat de la recurrent va sostenir que *«parece más objetivo y razonable considerar el idioma que se tiene la obligación de conocer por todos los españoles, como el vehicular siempre [...] independientemente que, además, la modalidad lingüística en Cataluña, el catalán, sea objeto de especial respeto y protección, acompañando siempre el idioma oficial del Estado, en todas las escrituras públicas de la Administración»*, per concloure, després de diverses consideracions sociològiques sobre la realitat catalana, que *«si es clamoroso que lo normal en Cataluña es hablar, oír, ver y leer en castellano»* no resulta lícit imposar una llengua distinta per decret.

El TSJC va desestimar les alegacions basades en l'art. 14 CE a partir de la doctrina general establerta per la STC 46/1991, de la qual es desprèn que l'exigència de la llengua catalana als funcionaris que exerceixen a Catalunya no es considera discriminatòria des del punt de vista de la igualtat en tot el territori estatal, sinó que s'ha de comprendre com una conseqüència de l'establiment d'un règim de cooficialitat lingüística en una part del territori. Hem de deplorar que el Tribunal Suprem s'oblidi de l'anterior doctrina en resoldre sobre aquest punt: *«La argumentación del motivo no permite apreciar que se haya vulnerado el artículo 14 de la Constitución, pues aparte de las apreciaciones que se formulan sobre el bilingüismo en Cataluña, que, frente a lo que se afirma y según hemos declarado en Sentencia de 26 marzo 1996 (RJ 1996, 2593), no supone la obligación de todas las Administraciones Públicas catalanas de producir en las dos lenguas la totalidad de sus actuaciones, no se razona la que la recurrente haya sido objeto de discriminación, que es el resultado final de la desigualdad que proscribe la norma constitucional, y ello por la sencilla razón de que ni en la instancia ni ahora se ha ofrecido un término válido de comparación que constituye el presupuesto indispensable para sostener la existencia de un trato discriminatorio, ya que en ningún momento se ha acreditado que en supuestos similares el Ayuntamiento hoy recurrido haya accedido respecto de otros funcionarios a traducir al castellano resoluciones a ellos dirigidas en idioma catalán»* (FJ 3.)

Les consideracions precedents sobre la necessitat d'aportar un terme vàlid de comparació per apreciar la discriminació són, a més d'innecessàries, del tot improcedents a la llum de la doctrina del Tribunal Constitucional. El requisit de capacitació lingüística del personal al servei d'una Administració radicada en una comunitat amb dues llengües oficials no pot constituir *per se* una discriminació; i encara menys quan es tracta del

grau mínim de coneixement, consistent en la comprensió oral i escrita de la llengua oficial i pròpia, com en aquest cas.

Tanmateix, el punt més polèmic de la Sentència és l'apreciació de la vulneració de l'art. 24.1 CE, que consagra el dret a la tutela judicial efectiva. En efecte, el TSJC ja va deduir que, en la mesura que la demandant no havia oposat el desconeixement de l'idioma català durant la tramitació de l'expedient, la falta de comprensió del contingut de la resolució municipal, causant de la indefensió adduïda, no afectava la interessada sinó el seu advocat. La qüestió clau —en la qual el TS se separa del raonament de la sentència d'instància— se centra en la possibilitat d'incloure el lletrat en l'àmbit de protecció del dret a la tutela judicial efectiva. Sobre això, el Tribunal Suprem entén que: «[...] *el conocimiento que la recurrente tiene del idioma catalán, deducible razonablemente del hecho de no haber opuesto su desconocimiento durante la tramitación del expediente disciplinario, no es trasladable, sin más, al Letrado al que confió su representación y defensa, no puede aceptarse que la indefensión que éste invoca por desconocer el exacto contenido de la resolución sancionadora, sea ajena a su representada, pues es obvio que si dicho Letrado desconoce el idioma en que se halla redactada la resolución que, en su caso, ha de impugnar, la denegación de su traducción al castellano a quien coloca en situación de indefensión no es al representante, sino a su mandante que se ve privada materialmente de la asistencia del Letrado que libremente eligió, lo que ciertamente afecta al derecho a la tutela judicial efectiva, sin que se vislumbre obstáculo legal a la traducción interesada habida cuenta de lo dispuesto en el artículo 36.2 de la Ley 30/1992, de 26 de noviembre, así como en el artículo 8 de la Ley territorial catalana 7/1983, de 18 de abril, de cuyos principios inspiradores no parece que deba considerarse excluida a la recurrente por su condición de funcionaria*» (FJ 4).

L'estimació d'aquest motiu comporta l'anul·lació de la sentència d'instància i, simultàniament, la de la resolució administrativa impugnada en el recurs contenciós administratiu, amb el reconeixement del dret de la recurrent a rebre la notificació de la resolució de l'Ajuntament de Sant Just Desvern traduïda al castellà.

És greu constatar com l'argumentació del Tribunal Suprem al voltant de l'art. 24 CE oblida absolutament el significat de l'oficialitat de la llengua catalana. No existeix —com ja declarà el Tribunal Constitucional a la STC 337/1994— un dret a desconèixer la llengua oficial territorial, i molt menys quan es tracta de persones que, com els funcionaris locals o els mateixos advocats, duen a terme una funció pública o reglamentada pels poders públics. Pel que fa a l'exigibilitat del català als advocats col·legiats a Catalunya, recollim les consideracions que fèiem a la Sentència del Tribunal Su-

prem de 26 de març de 1996 (vegeu la REVISTA DE LLENGUA I DRET, núm. 27, pàg. 274-281), en la qual es reconeixia —sense extreure'n les conseqüències pertinents— que aquests professionals estan sotmesos a una relació de subjecció especial, en virtut de la qual se'ls pot exigir una competència lingüística superior que a la resta de ciutadans. L'aspecte més criticable de l'actual Sentència és que, endemés, sembla admetre que la falta de coneixement del català es pot pressuposar, en no exigir l'acreditació del desconeixement ni de la indefensió que aquest provoca. El Tribunal Suprem confirmaria així, indirectament, la línia argumental de la recurrent referent a la posició marginal i subordinada de la llengua catalana, que la fa innecessària per viure i treballar a Catalunya.

La Sentència remarca que el caràcter facultatiu de l'assistència lletrada en la interposició del recurs de reposició no pot constituir un obstacle a l'exercici del dret de defensa de la interessada, per la via de negar la traducció requerida pel seu representant legal. També aquest raonament és errat. En primer lloc, en la seva funció de garant del dret a la defensa dels seus representats, l'advocat no pot sostreure's al marc configurat per l'ordenament lingüístic vigent, que sanciona el caràcter oficial de la llengua catalana com a vehicle vàlid de comunicació dels poders públics. En el cas de no admetre-ho així, la causa de la indefensió derivaria de la mateixa incongruència d'un ordenament jurídic que acceptés que els professionals dedicats a defensar els drets i interessos dels particulars davant els poders públics no sàpiguen la llengua oficial en la qual s'expressen. Finalment, tampoc no sembla que la llibertat d'elecció de l'advocat —adduïda com a suport de la decisió pel Tribunal Suprem— abasti aquells professionals no qualificats per actuar en les llengües oficials del territori on es troben col·legiats. Constatacions massa evidents perquè calgui repetir-les al suprem òrgan jurisdiccional.

*Sentència del Tribunal Suprem de 2 de juny de 1997, Sala 3a, Secció 7a.
Ponent: Manuel Goded Miranda. Rep. Ar. 4917.*

El Col·legi d'Advocats del Senyoriu de Biscaia impugna, per la via contenciosa administrativa, la base setena de l'Acord de 22 de febrer de 1995, del Ple del Consell General del Poder Judicial (CGPJ), pel qual es convoquen places de magistrats suplents i jutges substituïts per a l'any judicial 1995/1996. La base setena del concurs atorgava la preferència a aquells candidats que ja haguessin exercit funcions judicials. La raó de la impugnació és la vulneració del mandat contingut en l'art. 35.1 de l'Estatut

d'Autonomia del País Basc (EAPB), en el qual es diu que «el nomenament de magistrats, jutges i secretaris s'efectuarà en la forma prevista en les lleis orgàniques del Poder Judicial i del Consell General del Poder Judicial, essent mèrit preferent el coneixement del Dret foral basc i el de l'èuscar, sense que es pugui fer cap excepció per raó de naturalesa o de veïnatge».

El Tribunal Suprem, en el FJ 2, diu que el contingut normatiu impugnat és reproducció quasi literal de l'art. 201.3 de la Llei orgànica del poder judicial (LOPJ 6/1985, segons la redacció de la 16/1994), que es refereix al nomenament dels magistrats suplents, i que s'aplica als jutges substituïts en virtut de l'art. 212.2 de la mateixa Llei. De la qual cosa el Tribunal dedueix que no pot declarar nul·la la base impugnada, ja que seria com si declarés nul·l l'art. 201.3 de la LOPJ, cosa que excedeix les seves funcions jurisdiccionals, ja que no pot jutjar un precepte d'una llei que no incorpora el mandat estatutari, sinó que la seva funció es limita a jutjar la legalitat dels actes administratius. Així, afirma: *«Pues bien, frente a los razonamientos expuestos por el Ilustre Colegio de Abogados del Señorío de Bizkaia, entendemos que no podemos hacer predominar el Estatuto de Autonomía del País Vasco, en relación con el acto impugnado, sobre la normativa que para los Magistrados suplentes y jueces sustitutos se contiene en la Ley Orgánica del Poder Judicial, pues en ambos casos se trata de normas con rango de Ley Orgánica, que tienen su base o fundamento en la Constitución, ya que el artículo 122.1 de la Norma Fundamental prescribe que “la ley orgánica del poder judicial determinará la constitución, funcionamiento y gobierno de los Juzgados y Tribunales, así como el estatuto jurídico de los Jueces y Magistrados de carrera, que formarán un Cuerpo único, y del personal al servicio de la Administración de Justicia”, materias que, como las relativas a la constitución y funcionamiento de los Juzgados y Tribunales, comprenden la designación de los Magistrados suplentes y de los Jueces sustitutos, a cuya designación en el correspondiente concurso se circunscribe el presente litigio. En suma, la base séptima del Acuerdo de 22 de febrero 1995, recurrida por el Ilustre Colegio de Abogados del Señorío de Bizkaia, se ajusta estrictamente a lo establecido en la Ley Orgánica del Poder Judicial (artículos 201.3 y 212.2), por lo que no existe en la Constitución ni en el ordenamiento jurídico precepto que determine que tales normas, con rango de Ley Orgánica, deban quedar sin efecto por no tomar en cuenta otro precepto que tiene el mismo rango constitucional (el art. 35.1 del Estatuto de Autonomía del País Vasco). Se produce una contradicción entre normas con rango de Ley Orgánica, que ha de ser resuelta en cada caso concreto por vía interpretativa, pero que no autoriza a la Sala para dejar sin efecto con carácter general una de las mencionadas normas, para lo*

que carece de potestad jurisdiccional, lo que determina la desestimación del presente recurso contencioso-administrativo.»

És cert que el Tribunal Suprem no pot deixar d'invalidar una llei que sigui cridada a resoldre el cas, com no ho ha de fer la jurisdicció ordinària, segons el principi de legalitat, fonament de tot Estat de dret. D'acord amb això, el Tribunal, d'una banda, hauria d'haver aplicat la Llei orgànica del poder judicial (LOPJ), com ho ha fet fil per randa; i, de l'altra, no hauria d'haver descurat l'aplicació de l'art. 35 de l'Estatut d'autonomia del País Basc (EAPB), que és el que definitivament invalida. És a dir, el discurs que segueix el Tribunal Suprem seria correcte si comportés la decisió que no pot deixar sense efecte cap precepte aplicable al supòsit de fet, tant si fos de la LOPJ com si és de l'EAPB. Tanmateix, el Tribunal erra i evita clarament l'aplicació de l'EAPB. Així, la resposta del Tribunal és parcial en detriment de l'Estatut d'autonomia del País Basc, que és també una llei orgànica, com no es cansa de recordar el mateix Tribunal, amb la finalitat d'equiparar-lo a la LOPJ. No obstant això, l'Estatut d'autonomia és una llei orgànica especial, que no pot ser modificada ni derogada per qualsevulla llei, amb el caràcter d'orgànic o sense, que no sigui expressament una reforma de l'Estatut d'autonomia (art. 147.3 de la CE i preceptes corresponents de l'EAPB). L'Estatut d'autonomia, si és conforme amb la Constitució, constitueix, a més, un paràmetre d'interpretació constitucional de la resta de l'ordenament jurídic, gràcies a la funció que la Constitució li encomana i pels elements formals que acompanyen la seva aprovació. Es tracta, doncs, seguint el raonament del Tribunal, d'una contradicció entre dues normes amb rang de llei (com reconeix el mateix Tribunal), que s'ha de poder resoldre per la via interpretativa, la qual no pot comportar deixar sense efecte l'Estatut d'autonomia. En conseqüència, s'hauria, doncs, de plantejar una qüestió d'inconstitucionalitat al Tribunal Constitucional (art. 163 CE), ja que la LOPJ seria incompatible amb el mandat de l'Estatut d'autonomia, norma que, juntament amb la Constitució, forma el bloc de constitucionalitat, cosa que facilita la interpretació de la Constitució al Tribunal Constitucional (art. 28.1 LOTC). Tanmateix, no entenem que calgui anar tant lluny, i més quan el Tribunal Constitucional requereix que la qüestió d'inconstitucionalitat es plantegi quan el tribunal ordinari tingui dubtes sobre la constitucionalitat de la Llei qüestionada, cosa que no és el cas, ja que el Tribunal Suprem té molt clara la constitucionalitat dels preceptes que ell mateix aporta de la LOPJ. Certament, la redacció de la LOPJ no ajuda a esvaïr la pretesa i forçada contradicció amb l'EA del País Basc, com també succeeix amb l'Estatut d'autonomia de Catalunya, que no fa referència expressa a la llengua, sinó només al dret propi, segons l'art. 23 EAC, que tampoc no s'e-

xigeix explícitament en el cas ressenyat (creiem d'interès recordar als nostres lectors la Sentència del Tribunal Suprem de 29 d'abril de 1995, Sala 3a, Secció 1a, Rep. Ar. 3478 de 1995, en la qual es resolia el recurs contenciós administratiu presentat per alguns membres de la magistratura contra l'Acord del Ple del Consell General del Poder Judicial de 23 d'octubre de 1991, el qual desplegava reglamentàriament l'article 341.2 de la llei orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del poder judicial, que criticàrem al núm. 25 de la REVISTA DE LENGUA I DRET).

El mencionat Col·legi d'Advocats també posa en relleu que l'art. 431.2.f de la LOPJ diu que «En les comunitats autònomes amb dret o amb llengua i dret propis el seu coneixement es considerarà com a mèrit», precepte referit als concursos per a la designació de jutges en règim de provisió temporal. Per contra, el Tribunal s'excusa en qüestions formals per no entrar a valorar una possible interpretació que conciliaria l'Estatut d'autonomia i la LOPJ i que podria comportar l'anul·lació de l'Acord del Consell General del Poder Judicial. El Tribunal diu en el FJ 3: *«Pues bien, la cuestión que plantea el Ilustre Colegio de Abogados demandante no es problema que podamos resolver en la presente sentencia, donde nuestra cognición está limitada, por el propio imperativo de la pretensión procesal y del ámbito de generalidad en que ésta se produce, a declarar la validez o a anular, en todo o en parte, el acto impugnado, sin tener facultades para examinar la aplicación que por vía de interpretación habría de darse a los preceptos invocados por la Corporación recurrente ante un caso concreto, en que se debatiese tal interpretación y la aplicación analógica que se postula.»* És incorrecte que el Tribunal deixi de considerar un precepte que analògicament és aplicable, ja que el Tribunal no pot eludir, pel principi de legalitat, l'aplicació de la llei al cas concret, amb independència de l'aportació dels fonaments de dret per part dels que participen en el litigi, ja que el Tribunal ha de conèixer i donar conseqüències jurídiques als preceptes que hi són d'aplicació.

En la nostra opinió, fóra esperable, en primer lloc, una major sensibilitat del Consell General del Poder Judicial en relació amb les convocatòries de places per cobrir en comunitats autònomes amb dues llengües oficials, cosa que implica una certa responsabilitat en l'ordre de requerir coneixements lingüístics a aquells que han de desenvolupar la seva activitat en contacte amb ciutadans que tenen com a llengua pròpia una llengua oficial diferent de la castellana. El Tribunal Constitucional, en la STC 56/1990, de 29 de març (vegeu-ne el nostre comentari a la REVISTA DE LENGUA I DRET, núm. 16, pàg. 311-313), feia menció expressa de la impugnació de certs preceptes de la LOPJ perquè no respecten les previsions estatutàries en relació amb la valoració del coneixement de la llengua pròpia del territori

com a mèrit preferent en concursos, oposicions i nomenaments per cobrir les places vacants en el territori de la comunitat autònoma de magistrats, jutges, secretaris judicials i la resta de personal al servei de l'Administració de justícia. En el RJ 25 de la stc 56/1990 mencionada s'afirma que *«La carrera judicial, así como los Cuerpos en que se integran los distintos funcionarios al servicio de la Administración de Justicia, son cuerpos únicos y de ámbito nacional. En consecuencia, cuando los preceptos estatutarios prevén que el mérito discutido se tendrá en cuenta en 'concursos, oposiciones y nombramientos', ha de entenderse que se refieren al acceso a plazas en los territorios autonómicos una vez producido el ingreso en la correspondiente Carrera o Cuerpos, pero no al ingreso de los mismos, en cuyo caso dado su carácter nacional, no tiene ningún sentido exigir la especialización en los Derechos de cada una de las entidades territoriales que integran la Nación»*. Com és palès, no es refereix directament a la llengua pròpia, però després, en el RJ 46, dedicat a la provisió, el té en compte, en el sentit de dir que la LOPJ no contradiu els estatuts d'autonomia, ja que no els excepciona. Respecte a la destinació concreta, el Tribunal Constitucional diu que malgrat que la LOPJ ignori la qüestió, això no vol dir que s'hi oposi, sinó que *«en este punto la LOPJ y los Estatutos de Autonomía configuran una normación compuesta que, lejos de excluirse recíprocamente, se complementan, de modo que el órgano competente para desarrollar las previsiones de aquélla o para convocar las correspondientes pruebas selectivas deberá tener en cuenta las exigencias estatutarias en orden a establecer como mérito preferente el conocimiento de la lengua propia y del Derecho, también, propio de la respectiva Comunidad Autónoma»*. Per tant, l'Estat, en aquest supòsit el Consell General del Poder Judicial, quan convoqui proves selectives per la destinació o promoció d'aquests funcionaris, haurà de preveure que els nous funcionaris estiguin capacitats lingüísticament. La doctrina del Tribunal Constitucional que hem repetit ens sembla força allisonadora en relació amb el tema plantejat davant del Tribunal Suprem i, com és sabut, aquest n'hauria de seguir la interpretació, cosa que en aquest supòsit ostensiblement no fa. A més a més, uns anys abans el mateix Tribunal Constitucional, en la stc 82/1986, de 4 de juliol, reconeixia un dret d'aplicació progressiva en relació amb la incorporació de les llengües oficials distintes del castellà en l'actuació i el funcionament de les administracions radicades en l'àmbit de la comunitat autònoma, dret que no pot ésser ajornat *sine die* i que imposa una actuació positiva dels poders públics per tal de proveir els mitjans necessaris per a la seva efectivitat. El Tribunal Constitucional es referia al principi de progressivitat en l'aplicació dels mandats constitucionals i estatutaris, la qual cosa després de més de deu anys de la citada sentència i quasi vint des de

l'aprovació de la Constitució, fa insostenible mantenir una argumentació segons la qual encara no hi ha hagut temps suficient per adaptar determinats sectors de l'Administració central a la nova realitat juridicoconstitucional plurilingüe.

Segonament, el Tribunal Suprem, en aquelles qüestions que li toquen de prop, a diferència del que ara succeeix respecte a altres àmbits, no aporta una jurisprudència que tingui en compte el principi plurilingüístic de l'Estat espanyol, la doble oficialitat lingüística en algunes comunitats autònomes i el principi de servei que ha de regir la relació de l'Administració amb els ciutadans, fins i tot quan aquesta és l'Administració de justícia. No entenem que l'àmbit judicial sigui tan especial com per comportar un rebuig als esmentats principis constitucionals, que ja troben aplicació a l'Administració autonòmica i que també fan forat, d'una forma vacillant i amb diferents intensitats, en les altres administracions, com succeeix en la local o perifèrica de l'Estat, malgrat ser aplicables el mateix marc constitucional i, segons s'escaigui, estatutari.

Finalment, tornant al cas objecte de comentari, cal insistir que, d'una banda, el Tribunal Suprem es demana una interpretació que resolgui la contradicció (imaginada pel Tribunal) entre normes que al cap i a la fi no resol, ja que en realitat deixa sense efecte les prescripcions de l'Estatut d'autonomia del País Basc. De l'altra, la superació de la pretesa contradicció, sense acudir al Tribunal Constitucional per la via de la qüestió d'inconstitucionalitat, hauria d'haver comportat l'aplicació preferent de l'Estatut d'autonomia davant la LOPJ, no solament per les raons formals apuntades abans, sinó també per una motivació material: la norma més específica no és la LOPJ a la qual es remet l'art. 122 de la CE, ja que quan es tracta de modular el grau de l'oficialitat, en el cas plantejat, de meritjar, dins l'àmbit judicial, la llengua pròpia de la Comunitat Autònoma, és l'Estatut d'autonomia la norma que disposa i concreta el mandat que cal seguir, en virtut de la mateixa Constitució, d'acord amb l'art. 3.2 CE. Ultra això, la Sentència del Tribunal Suprem basa la seva resolució en un conflicte de normes forçat, ja que és possible apuntar una interpretació que complementi les prescripcions de la LOPJ i l'EAPB, tot evitant la contradicció, que només es produeix de forma directa entre un acord del Consell General del Poder Judicial i l'Estatut d'autonomia del País Basc, per la qual cosa no calia introduir un pretès conflicte amb la LOPJ, que no té present, en el supòsit plantejat, les prescripcions de l'Estatut d'autonomia, ni les pròpies normes estatals bàsiques sobre funció pública, concretament l'art. 19 de la Llei 30/1984, de 2 d'agost, de mesures per a la reforma de la funció pública (segons la modificació de la Llei 23/1988), en la qual es preceptua la capaci-

tació suficient, des de la perspectiva lingüística, per accedir a llocs de treball en comunitats autònomes que gaudeixen de dues llengües oficials. Tot i això, a banda de l'incompliment de la interpretació, apuntada per la STC 56/1990, de fer compatibles la LOPJ i l'EAPB en el sentit indicat, es posa novament sobre la taula l'endarreriment del Tribunal Suprem en l'acceptació dels principis constitucionals segons la interpretació del Tribunal Constitucional, el seu màxim intèrpret (art. 1 LOPC), com ja havia succeït anteriorment també en relació amb l'accés a la funció pública local, cosa que va en detriment de l'aplicació del principi de la doble oficialitat, expressió del plurilingüisme constitucional, en tots els àmbits de la vida pública, com s'ha fet novament palès en l'Administració de justícia —la qual hauria de ser especialment sensible a la llengua dels ciutadans als quals ha de servir i impartir justícia, d'acord amb el dret vigent, en especial segons la Constitució, i la interpretació que d'aquesta norma fa el Tribunal Constitucional.

*Sentència del Tribunal Suprem de 16 de juny de 1997, Sala 3a, Secció 7a.
Ponent: Vicente Conde Martín de Hijas. Rep. Ar. 5264.*

El Tribunal estima un recurs d'apel·lació interposat per l'advocat de l'Estat contra una sentència de la sala contenciosa administrativa de l'extingida Audiència Territorial de Bilbao, en la qual s'havia donat per bo l'Acord de l'Ajuntament de Bilbao, segons el qual es cobrien unes determinades places d'auxiliar, entre les quals n'hi havia que es demanava el coneixement de l'èuscar. La Sentència del Tribunal Suprem es basa en el fet que la Sentència apel·lada era incongruent amb la pretensió, concretament amb els motius impugnatoris, tot i que després del seu estudi arriba a la conclusió que els esmentats motius no podrien prosperar, per la qual cosa, si bé estima el recurs d'apel·lació (en raó de la incongruència citada), no abona els arguments de fons de la impugnació. En conseqüència, desestima el recurs contenciós administratiu i declara conforme a dret la convocatòria impugnada per l'advocat de l'Estat. Així, el Tribunal Suprem no s'allunya de la seva jurisprudència més recent en la qual s'admet, amb certes limitacions, l'exigència del coneixement de l'idioma propi en les proves d'accés a l'Administració. Per això, no entrarem a comentar les qüestions de caràcter processal que donen lloc a l'estimació del recurs (FJ 1 i 2 de la STS ressenyada), ni tampoc exposarem el debat sobre les causes d'inadmissió plantejades per l'Ajuntament de Bilbao que el Tribunal Suprem no acull (FJ 3).

Pel que fa al fons de la decisió, el Tribunal Suprem analitza la doble argumentació de l'advocat de l'Estat en els fJ 4 i 5 de la sentència. L'advocat entén, d'una banda, que l'exigència de coneixement de l'èuscar per a quatre places de les onze convocades és una vulneració dels art. 14 i 23 de la CE, per la discriminació que suposa per a aquells aspirants que no coneixen l'esmentada llengua, cosa que respon el Tribunal Suprem en el fJ 4. De l'altra, l'advocat entén que no es compleix allò que prescriu l'art 14.2 de la Llei bàsica 10/1982, de normalització de l'ús de l'èuscar, segons el qual s'imposa la determinació precisa de les places a les quals és exigible el coneixement de l'èuscar, cosa que no s'ha fet de forma expressa, prèvia o simultània, i separada de la convocatòria de les proves selectives, a la qual cosa el Tribunal Suprem dedica el fJ 5.

El fJ 4 de la Sentència del Tribunal Suprem no accepta la tesi de l'advocat de l'Estat i recorda que en la impugnació d'aquest «*no se cuestiona la valoración del conocimiento del idioma, a los efectos de poder tachar, en su caso, de discriminatoria la aplicación de la exigencia cuestionada, ello aparte de que en los términos de las bases no la hay para esta última concreta tacha posible*», conclusió a què arriba el Tribunal després de citar les sentències pròpies que considera més significatives (les de 16 d'abril i de 20 de novembre de 1990 —Ar. 4978 i 8723, de 1990—, les de 22 de gener, 17 de maig i 8 de juliol de 1991 —Ar. 329, 3312, 4113 i 5452, de 1991—, la de 8 de juliol de 1994 —Ar. 6013, de 1994— i la de 18 d'abril de 1995 —Ar. 3177, de 1995, recollides a la *Crònica* de la REVISTA DE LLENGUA I DRET, núm. 17, núm. 18, núm. 24, pàg. 333 a 338, i 25, pàg. 295 a 300, als comentaris de les quals ens remetem) i reproduir un llarg paràgraf de la STC de 26 de febrer de 1991 sobre l'exigència amb caràcter general de la llengua catalana. El Tribunal Suprem recull la doctrina d'aquesta Sentència del Tribunal Constitucional, segons la qual la vulneració de l'art. 23 no prové de la manca de singularització dels llocs de treball, sinó de la desproporcionada valoració del mèrit sense cap relació amb la capacitat requerida per desenvolupar la funció de què es tracti. De manera que traslladant la citada doctrina a Euskadi (el Tribunal Suprem en diu «l'àrea lingüística de l'èuscar») i al cas concret de l'Ajuntament de Bilbao, entén que la mesura municipal adoptada és totalment raonable com a mitjà per satisfer, en l'àmbit de la citada Administració local, el dret reconegut a tots els ciutadans en l'art. 6.1 de la Llei basca 10/1982, és a dir, el dret de ser atesos en èuscar.

El fJ 5 de la Sentència del Tribunal Suprem tampoc no considera l'argumentació de l'advocat de l'Estat i recorda la seva pròpia Sentència de 8 de juliol de 1991 (Ar. 5452, de 1991), de la qual reproduïx el fJ 5, en què es confirma la seva actual interpretació, segons la qual tan «lògic» és l'a-

dopció d'un acord previ, però lligat a la convocatòria de la determinació de les places en les quals serà preceptiva l'exigència de l'èuscar, com una descripció apriorística dels llocs, desconnectada de la convocatòria, en la qual s'assenyali en quines ocupacions cal el coneixement de la llengua basca. A més, el Tribunal Suprem, respecte de la manca de singularització, afirma que, de l'art. 14.2 de la Llei basca 10/1982, «no tiene por qué interpretarse en el sentido de una identificación singularizada de las plazas, de carácter cualitativo, siendo perfectamente acorde con dicho precepto que esa determinación pueda ser meramente cuantitativa, en el sentido de establecer la exigencia del conocimiento del euskera para un cierto número de plazas, aunque cualitativamente no difieran de otras análogas».

I afegeix: «Que el Ayuntamiento de Bilbao pueda disponer de un cierto número de auxiliares de administración general con conocimiento del euskera, entra dentro de lo razonable en una política de progresiva euskaldunización, la que se regula en los arts. 6.1.2 y 14.1 de la Ley Básica de Normalización del Uso del Euskera, y en ese marco la determinación cuantitativa de las plazas, sin necesidad de una singularización cualitativa de las mismas se ajusta estrictamente a lo dispuesto en el art. 14.2 citado.» De manera que el Tribunal Suprem conclou que no pot admetre cap dels dos motius impugnatoris, desestima el recurs contenciós administratiu i considera conforme a dret la convocatòria impugnada.

Només per finalitzar el comentari, cal felicitar el Tribunal Suprem per la consolidació d'una doctrina que té com a referent la jurisprudència constitucional i la legislació autonòmica relativa a la normalització de les llengües pròpies de determinades comunitats, pràctica que no ha estat malauradament freqüent fins als anys noranta, a pesar de la doble obligació de tenir en compte les resolucions del Tribunal Constitucional i la legislació dels parlaments autonòmics, segons l'art. 5 de la LOPJ i l'art. 117.1 de la CE.

*Sentència del Tribunal Suprem de 23 de juny de 1997, Sala 3a, Secció 7a.
Ponent: Vicente Conde Martín de Hijas. Rep. Ar. 5427.*

El Tribunal declara que no hi ha motiu de cassació contra la sentència de la sala contenciosa administrativa del Tribunal Superior de Justícia del País Basc en la qual es desestimaven uns recursos interposats contra l'oferta d'ocupació pública de 1990 de l'Administració autonòmica basca, per part dels col·legis oficials d'ATS i de diplomats d'infermeria d'Àlaba, Guipúscoa i Biscaia. La motivació dels recursos desestimats era la pretesa vulneració de l'art. 23 de la CE, ja que consideraven els recurrents, entre d'al-

tres qüestions, que l'exigència del coneixement de l'èuscar, en la citada oferta d'ocupació, vulnerava el principi d'accés a la funció pública en condicions d'igualtat.

La cassació és rebutjada seguint el fil dels tres preceptes citats pels recurrents: els apartats primer, tercer i quart de l'art. 95.1 de la Llei jurisdiccional de 1956. Només en el tercer motiu apareix el possible caràcter discriminatori de la valoració de l'èuscar, cosa que és esmentada en el fJ 4 de la Sentència. El Tribunal considera que la part recurrent fa un plantejament que no es refereix al dret constitucional al qual afecta el procés (l'art. 23 de la CE precitat, ja que el procés es basava en la Llei 62/1978, de protecció jurisdiccional dels drets i llibertats fonamentals), sinó que és simplement un problema de legalitat ordinària, aliè al contingut del procés especial previst a la Llei 62/1978, per la qual cosa l'allegació no és atesa.

Resolucions de la DGRN de 10 i 23 de setembre de 1996. Rep. Ar. núm. 508 i 832, respectivament.

Aquestes dues resolucions recullen algunes projeccions del plurilingüisme estatal sobre els noms propis de persones i les incidències registrals que els afecten. La primera, dictada en un expedient de canvi del nom inscrit per l'usat habitualment, rebutja la modificació d'«Ester» per «Esther», al mateix temps que acull la de «Gema» per «Gemma». En el primer cas s'aplica la doctrina del centre directiu contrària a les modificacions d'entitat escassa o irrellevants objectivament; la «circumstància excepcional» —com es qualifica en la resolució— del fet que la recurrent fos nascuda l'any 1965 permet admetre el nom «Gemma», com a grafia adequada en llengua catalana, aplicant la Llei de 4 de gener de 1977, que permet la substitució voluntària dels noms propis imposats anteriorment pel seu equivalent onomàstic en qualsevol de les llengües espanyoles. Sense que pugui saber-se la motivació real de la interessada (nascuda a Castelló), aquesta es beneficia de la previsió legal esmentada.

La segona Resolució dóna una resposta directa a la qüestió de si, al marge de la Llei de 1977, l'adequació ortogràfica del nom a la llengua pròpia constitueix una justa causa allegable en un expedient de canvi del nom inscrit per l'utilitzat habitualment. El senyor «Ferran Xavier», que anteriorment s'havia acollit a la Llei de 1977 per adoptar els equivalents onomàstics dels seus noms originaris «Francisco (*sic*) Javier», pretén ara canviar novament a «Fernando Javier». Respecte d'aquest cas de conversió lingüística, la DGRN assenyalava que «*si se tiene en cuenta que esta substitución*

[la primera] tenía lugar con absoluta independencia de que el afectado utilizara o no de hecho los nombres pedidos y que han transcurrido tres años desde dicha sustitución, el cambio actual no puede estimarse caprichoso ni un ejercicio abusivo de un derecho. Se trata, en efecto, de ejercitar un derecho totalmente distinto del ejercitado tres años antes, basado en otros presupuestos y que contribuye a la deseable concordancia, incluso en el plano público, entre el nombre oficial y el usado habitualmente.

Resolució de la DGRN de 4 de setembre de 1996. Rep. Ar. núm. 1849.

La Direcció General admet el recurs interposat pel Ministeri Fiscal contra una interlocutòria del jutge encarregat del Registre civil de la Catalunya per la qual es concedia al senyor Óscar A. L. el canvi de nom per l'usat habitualment «Lhosca». La prohibició legal aplicada és la que afecta els noms propis que indueixen a error quant al sexe (art. 54 LRC). Així, s'entén que la terminació en *a* del vocable «Lhosca» designa inequívocament el sexe femení tant en llengua castellana, oficial a tot Espanya, com en llengua gallega, oficial del territori on viu el promotor de l'expedient; de manera que el fet que la mateixa terminació sigui força comuna en els antropònims bascos no constitueix un argument suficient tractant-se d'un nom de fantasia com el sol·licitat.

El raonament del centre directiu és qüestionable des del punt de vista de la igualtat de les diferents llengües de l'Estat, atès que l'èuscar resulta discriminat com a idioma de referència per apreciar la concurrència de la prohibició legal. Des d'una perspectiva més general, entenem que caldria revisar l'aplicació del criteri d'identificació sexual a través del nom que, a banda de presentar una dubtosa legitimitat des del punt de vista de la igualtat (art. 14 CE), s'infringeix clarament a través de la imposició de noms estrangers (pensi's, per exemple, en els noms masculins italians «Andrea» o «Nicola»).

Resolució de la DGRN de 8 d'octubre de 1996. Rep. Ar. 2146.

En el marc d'un expedient sobre imposició del nom propi «Nacho», trobem una observació de la Direcció General que demostra l'agilitat adquirida per aquest òrgan en el maneig de les correspondències dels noms propis en les diferents parts de l'Estat. La resolució estima que el nom sol·licitat incorre en la prohibició que afecta els diminutius i variants fami-

liars o colloquials que no s'hagin independitzat de l'antropònim originari (aquí, «Ignacio»), i afegeix que «presentaría, además, la dificultad de que en cierta región española se utiliza, según el Diccionario de la Real Academia de la Lengua, como un adjetivo calificativo sinónimo de "chato", por lo que también este sentido podría objetivamente perjudicar al nacido (art. 54 LRC)». Es refereix a la Comunitat Autònoma d'Astúries, segons el diccionari citat per la Resolució.

